

Vele kilometers raster zijn de laatste tijd aangebracht ter bescherming van jonge aanplant tegen klein- en grofwild in tal van bosgebieden die te lijden hebben gehad van stormgeweld. Deze gang van zaken had in één geval een nogal opmerkelijk gevolg: een bezwaarschrift van twee organisaties die zich beijveren voor het behoud van de Veluwe fauna (1) en vragen vanuit de Tweede Kamer over deze kwestie aan de ministers van Landbouw en van CRM. (2)

Het ging hier om het plaatsen van grofwildrasters in het nationale park Veluwezoom, eigendom van de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten. De Veluwezoom is in 1972 en 1973 bijzonder zwaar door de stormen getroffen. Alleen al in het Imboschgebied gingen meer dan 400 hectaren bos tegen de vlakke. De grofwildrasters die nu worden aangebracht zijn eveneens van uitzonderlijke omvang.

De stormvlakten in het Imboschgebied worden op enkele uitzonderingen na herbepost, waarbij ongeveer 300 hectaren door middel van raster ontoegankelijk worden gemaakt voor het wild en de recreant. De Veluwezoom herbergt o.m. edelherten, reewild en zwartwild. Vooral wat betreft de huisvesting van het roodwild in de vrije wildbaan neemt het Imboschgebied op de zuidoostelijke Veluwe een bijzondere plaats in. De twee genoemde organisaties van faunabeschermers hebben Natuurmonumenten nu doen weten dat de aangebrachte grofwildrasters naar hun inzicht zulk een grote oppervlakte beslaan dat zij een wezenlijke bedreiging vormen voor het voortbestaan van het Veluwe edelhert in een van de weinige resterende leefgebieden. Zij hebben bestuur en directie van Natuurmonumenten verzocht de rasterwerkzaamheden stop te zetten c.q. ongedaan te maken.

De beheerders van de Veluwezoom zijn echter van mening dat bij de huidige hoog geachte roodwildstand van een herbeposting zonder het aanbrengen van grofwildrasters niets terecht zal komen, temeer niet omdat het de bedoeling is wat meer loofhout aan te planten dan voorheen het geval was. (3).

Uit het schadeaspect heeft men bij Natuurmonumenten de conclusie getrokken, dat een aantal percelen in vrij grote aaneengesloten oppervlakten in-

gerasterd moesten worden om er weer een opgaand bos van te kunnen maken. Dat de aangebrachte rasters het roodwild in dit gebied sterk in het nadeel brengen wordt op de koop toe genomen. Niet alleen verliest het edelhert relatief grote gedeelten van zijn leef- en voedselterrein, het verliest daarbij ook nog meer aan de al zo spaarzame rust omdat de recreant – evenals het hert uit de inrastering verdreven – nog meer zal penetreren in het resterende terrein. Ongetwijfeld zal de druk op het gebied waar de herten nog wel kunnen verblijven, door de inrasteringen toenemen. Ongetwijfeld zal ook de verstoring toenemen waardoor de herten steeds meer tot een onnatuurlijk leven worden gedwongen. Een en ander zou kunnen leiden tot een verdere verhoging van het roodwildafschot.

De bezwaren van de faunabeschermers tegen deze gang van zaken richten zich dan ook op wat genoemd wordt een te eenzijdige bosbouwkundige benadering in een gebied dat in eerste plaats toch als een natuurmonument moet worden gezien en niet als een op productie ingesteld bosgebied. Zij wijzen er op, dat op de stormvlakten de vorming van spontaan groeiend bos op gang was gekomen, een natuurlijke gang van zaken die geen andere beheersmaatregelen vergt en overigens kosteloos verloopt. Zij zijn van mening dat zo'n spontaan en natuurlijk opgroeiend bos een heel zinnig bos kan worden en zij betreuren het in hoge mate dat de inmiddels gevormde berkenbosjes waarin het wild al dekking en voedsel had gevonden, evenals zeer veel spontaan opgegroeide eiken en ook wel beuken, thans hun einde hebben gevonden onder de klepelmaaier om plaats te maken voor de aanplant van groveden.

Overigens is het opmerkelijk dat na 1972 spontaan opgegroeide berken en eiken zo goed tot ontwikkeling waren gekomen en dat nog wel in een door herten druk belopen terrein. De jonge eiken waren, toen ze onder de klepelmaaier verdwenen zo'n 80 à 90 centimeter hoog geworden en evenals de jonge beukjes in de drie jaar van hun bestaan nauwelijks door het roodwild beschadigd.

Merkwaardig is dat men ook in het nationale park

Spontaan gevormd bos
verdwijnt onder de klepel-
maaler om plaats te maken
voor jonge aanplant van
groveden.
(Veluwezoom, december
1976)

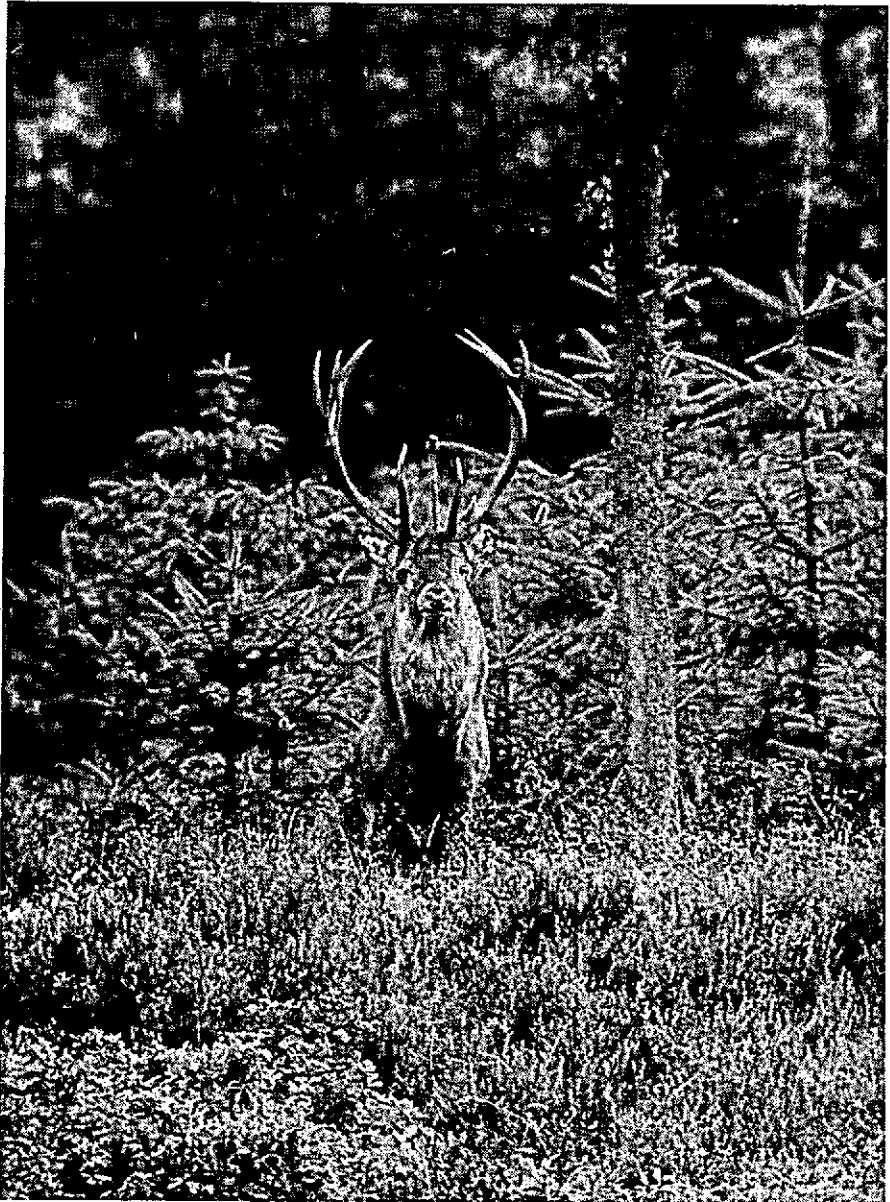

In de dekking: edelhert slaat
met zijn gewel een jonge
sitkaspar.
(Veluwezoom, oktober 1961)

de Hoge Veluwe dezelfde ervaring heeft opgedaan. (4) Op de Hoge Veluwe heeft men na de stormen mede gebruik gemaakt van de natuurlijke bezaailing. "De voordelen daarvan zijn aanmerkelijk", zo heet het, "vaak kost deze methode geen cent, er ontstaan bovendien prachtige bosbeelden en tijdelijke afrastering is volkomen overbodig. Want in het wildbaan-gebied van de Hoge Veluwe waar rekening moet worden gehouden met de roodwildstand is merkwaardig genoeg gebleken, dat de geplante selectie-dennen aangevreten worden, terwijl de natuurlijke opslag wordt genegeerd, althans niet zodanig wordt beschadigd dat het naam mag hebben".

De naar voren gebrachte bezwaren tegen de in-rasteringen op de Veluwezoom monden dan ook uit in de stelling dat de hier genomen bosbouwkundige maatregelen een belemmering vormen voor een evenwichtige en harmonische ontwikkeling van het bos in al zijn facetten en bovendien strijdig zijn met de doelstelling van Natuurmonumenten, n.l. het behoud van flora en fauna als een eenheid en dan ook onverenigbaar met de ter plekke geldende status van nationaal park.

Eigenlijk gaat de discussie voornamelijk om de vraag: wat is een bos. Gezien het karakter van veel Nederlandse bossen zijn velen de mening toege-

In dezelfde dekking: edelhert bij het uitreden. Zes jaar later (oktober 1967) zijn de sitka's al aanmerkelijk gegroeid. In december 1976 blijken de sitka's een "bos" te hebben gevormd, van schade is niets of heel weinig te merken.

daan dat alleen geplante bomenrijen tezamen een bos vormen, de rest is maar wildernis. Anderen zijn echter de mening toegedaan, dat zo'n natuurlijke ontwikkeling met berk, IJsterbes en groveden een zeer zinvol bos kan vormen, dat ook nog een houtopbrengst heeft en niet belast is met het nadeel van inrastering die het landschap op vele manieren berdeft. Bovendien behoeft de bosbouwer of de subsidie gevende overheid geen greep te doen in de portemonnaie of in de staatskas om de dure grofwildrasters die toch zo'n elf gulden per strekkende meter kosten, te financieren.

Maar zou zo'n spontaan gevormd bos genade vinden in de ogen van de Boswet, als de herbebossingsplicht ter sprake komt? Dit is een principiële interessante zaak, waarbij de toekomst van de Veluwe als natuurgebied ten nauwste is betrokken. De vraag dringt zich op of in de Boswetgeving bij zaken als herbebossing onderscheid zou moeten worden gemaakt tussen gebieden waarin het natuurbehoud voorop staat en tussen gebieden waarin de houtproductie de dominerende factor is. In deze richting hebben ook de Kamerleden gedacht toen zij de ministers hun vragen over de inrasteringen stelden. (5)

De houtproductie is natuurlijk een belangrijk aspect van het bos en mag ook op de Veluwe niet over het hoofd worden gezien. Nederland is zeer houtarm en het is begrijpelijk dat niet lichtvaardig mag worden besloten tot verkleining van de productie. In de Landbouwbegroting voor dit jaar werd dan ook opgemerkt, dat de productiefunctie van het bos krachtig gestimuleerd dient te worden. Maar hoe staat het dan met de gerenommeerde natuurgebieden! Biedt de Boswet hen voldoende garanties om niet gedegradeerd te worden tot eenzijdige houtfabrieken?

Hoewel de Veluwe niet kan worden gezien als de beste bodem voor houtproductie, levert dit gebied rond de 25 procent van al het in Nederland geproduceerde naaldhout. (6) Bij de Veluwse naaldhoutproductie domineert de groveden sterk. Hierbij mag niet over het hoofd worden gezien dat tegenwoordig 70 procent van het Veluwse grovedennenhout niet meer in ronde vorm wordt gebruikt zoals vroeger, maar in de spaanplaat- en papierindustrie verdwijnt. Aan de vorm van de stammen worden daarbij uiteraard niet meer dezelfde eisen gesteld als vroeger en dat kan dus ook zijn consequenties hebben voor het begrip roodwildschade op de Veluwe.

(1) Telegrammen van de Vereniging Wildbeheer Veluwe en de Vereniging tot behoud van het Veluws hert aan bestuur en directie van de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten; 1 december 1976.

(2) De VVD Tweede Kamerleden Tuynman en Waalkens; 9 december 1976.

(3) Mededelingen van directiezijde Natuurmonumenten; december 1976.

(4) Mededeling van de chef technische zaken van de Hoge Veluwe, ing. A. Langenbach in Het Edelhert, 11 (2), winter 1976.

(5) De betreffende vragen luiden:

4 Kunnen de voorwaarden voor herbebossing en eventueel voor subsidiëring in het kader van de toepassing van de Boswet in het onderhavige bijzondere geval niet zodanig worden uitgelegd, dat een natuurlijke bosontwikkeling die ook zonder afrastering stellig zal plaats vinden, voldoet aan de gestelde eisen. Moeten hier de belangen van de houtproductie niet wijken voor de in dit geval zwaarder wegen de belangen van natuurbehoud en recreatie?

5 Mocht het onder 4 gestelde niet mogelijk zijn, zijn de ministers dan bereid te bevorderen dat in deze ontheffing van de herbebossingsplicht wordt verleend en een aanwijzing als natuurgebied kan worden gegeven opdat deze objecten dan voor beheerssubsidies in aanmerking kunnen komen?

(6) Prognose voor 1980 van de Algemene Vereniging Inlands Hout.

Naschrift

De bovenvermelde situatie werd in januari geschetst. Opmerkelijk is dat inmiddels (half mei) de minister van Landbouw en van CRM nog geen antwoord hebben kunnen formuleren op de vragen van de Kamerleden Tuynman en Waalkens.

Na een gesprek met het bestuur van het "Edelhert" heeft Natuurmonumenten besloten een aanmerkelijk deel van de voorgenomen of reeds in uitvoering zijnde inrasteringen van grovedennenaanplant niet te laten doorgaan.

Het "rasterprobleem" doet zich overigens op de gehele Veluwe voor, zowel in bossen van de staat, van de Koninklijke Houtvesterijen als van particulieren. In de Koninklijke Houtvesterijen van Het Loo is b.v. ongeveer 25 procent van de gehele terreinoppervlakte tegen het grofwild ingerasterd, verdeeld over ongeveer 80 percelen.